Arhimandrit Ioanichie Bălan

Sfântul Cuvios Paisie de la Sihăstria

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfinţitului

Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei

DOXOLOGIA
Iași, 2026

Notă asupra ediției

Prezentul volum reprezintă o reeditare a volumului *Părintele Paisie Duhovnicul*, scris de Arhimandritul Ioanichie Bălan. Pentru această ediție, textul a fost revizuit și îndreptat acolo unde a fost necesar, păstrându-se însă conținutul și mărturia originală a autorului.

Întrucât lucrarea a fost alcătuită înainte de trecerea Părintelui Paisie Olaru în rândul sfinților Bisericii, iar autorul nu mai este în viață, am păstrat în cuprinsul ei apelative precum „Părintele Paisie", sau „Ieroschimonahul Paisie", așa cum apar în textul original. Această opțiune urmărește să păstreze caracterul documentar al mărturiei Arhimandritului Ioanichie Bălan și perspectiva în care aceasta a fost scrisă.

Cuprins

Introducere
(Arhim. Ioanichie Bălan) 7

Convorbirea întâi 9

Convorbirea a doua 55

Arhimandritul Cleopa Ilie,
despre Ieroschimonahul Paisie Olaru 87

Scrisori și învățături duhovnicești 99
Scrisori adresate de Părintele Paisie
Arhimandritului Victorin, starețul Mănăstirii Sihăstria 101
Din scrisorile Părintelui Paisie către ucenicii săi
călugări și mireni 104
Scurte învățături duhovnicești ale Părintelui Paisie,
adresate în scris ucenicilor săi din mănăstiri și sate 114
Sfaturi și învățături duhovnicești ale Părintelui Paisie,
adunate și povestite de ucenicii săi 118

Ultimele cuvinte ale Părintelui Paisie despre rai 149

Cuvântul Înaltpreasfințitului Mitropolit Daniel
la trecerea în viața veșnică
a Părintelui Ieroschimonah Paisie Olaru 155

Introducere

După trecerea la cele veșnice a ieroschimonahului Paisie Olaru, de la Mănăstirea Sihăstria, în noaptea de 18 octombrie 1990, unul din cei mai mari duhovnici ai monahismului românesc din zilele noastre, se simțea nevoia unui volum cu cele mai alese sfaturi și povățuiri duhovnicești, pe care părintele le dădea numeroșilor săi fii sufletești, călugări și credincioși. Sfântul Cuvios Paisie Olaru s-a născut la 20 iunie 1897, în satul Stroiești, comuna Lunca-Botoșani, într-o familie cu cinci copii, fiind cel mai mic la părinți. Tatăl său, Ioan, era pădurar, iar mama sa, Ecaterina, casnică. Din botez a primit numele Petru.

În anul 1921 a intrat în viața monahală la Schitul Cozancea, din apropiere, luând la călugărie numele Paisie. În anul 1943 a fost hirotonit diacon, iar în anul 1947, preot, fiind pentru puțin timp egumen la schitul de metanie.

În toamna aceluiași an se retrage la Mănăstirea Sihăstria, devenind duhovnic al întregii obști, până la sfârșitul vieții sale.

Între anii 1972 și 1985 s-a nevoit ca sihastru la Schitul Sihla, iar în ultimii cinci ani a locuit în chilia sa de la Sihăstria, fiind bolnav, până s-a mutat la Domnul, lăsându-le moștenire ucenicilor pilda vieții sale de adevărat monah și părinte duhovnicesc.

În această lucrare am inclus la început două convorbiri ziditoare de suflet, realizate cu Sfântul Paisie în anul 1984 și, respectiv, 1987, pe care le-am publicat în „Convorbiri duhovnicești", volumele I și II, fiind pline de har și căldură părintească și mult gustate

de monahi și credincioși. Apoi am adăugat cuvântul Sfântului Cuvios Cleopa Ilie, cel dintâi fiu duhovnicesc al său, care evocă unele momente importante din viața Sfântului Cuvios Paisie Olaru.

În continuare am adăugat un capitol nou, intitulat „Scrisori și învățături duhovnicești", în care sunt prezentate, selectiv, mai multe scrisori adresate starețului Mănăstirii Sihăstria și unor ucenici apropiați, călugări și credincioși. Apoi am adăugat câteva pagini cu sfaturi părintești adresate în scris ucenicilor săi sau înregistrate pe bandă magnetică în diferite ocazii. Ultima parte a acestui capitol conține scurte sfaturi și cuvinte înțelepte ale părintelui Paisie, păstrate în memoria și în inima fiilor săi duhovnicești vrednici de crezare, redate sub formă de capete, necunoscute de cei mai mulți dintre noi. Cât despre „Ultimele cuvinte ale părintelui Paisie despre rai", cititorul este îndemnat să cugete mai profund la cele de dincolo de moarte.

Mulțumesc lui Dumnezeu cu recunoștință pentru realizarea acestei cărți mult așteptate, precum și tuturor colaboratorilor cu care, împreună, am dus la bun sfârșit lucrarea de față, despre care ne dorim să fie o călăuză duhovnicească pe calea mântuirii tuturor iubitorilor de Hristos.

Arhim. Ioanichie Bălan

Să ne întâlnim la ușa raiului!

Sfântul Cuvios Paisie de la Sihăstria

Această convorbire cu Sfântul Cuvios Paisie (canonizat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în 2024) a avut loc în vara anului 1984, la chilia sa de la Schitul Sihla, și a fost publicată în „Convorbiri duhovnicești", vol. I, din același an.

Blândul ieroschimonah Paisie Olaru este unul dintre duhovnicii cei mai cunoscuți și apreciați din mănăstirile noastre. De aproape patruzeci de ani, acest cuvios părinte vorbește fără odihnă cu Dumnezeu și cu oamenii, se jertfește pe sine și își pune în cumpănă sufletul pentru mântuirea numeroșilor săi fii duhovnicești, călugări și mireni, pe care îi crește cu atâta căldură și dragoste.

Crescut și format la Schitul Cozancea-Botoșani, până în anul 1947, apoi la Mănăstirea Sihăstria, în preajma satelor și în mijlocul naturii, Părintele Paisie a fost înzestrat de Dumnezeu cu un suflet profund sensibil și deopotrivă deschis pentru liniște și pentru oameni. Din tinerețe iubește natura, florile, izvoarele, câmpul înverzit și cerul înstelat. Îi sunt dragi slujbele mănăstirești, cântările de miezul nopții, poezia și singurătatea. Dar mai presus de toate îi sunt dragi oamenii, călugării nevoitori, țăranii arși de soare pe câmp, mamele cu mulți copii, tinerii nevinovați, bătrânii împovărați de ani și credincioșii iubitori de Hristos. Pe toți îi primește cu dragoste, îi ascultă, îi mărturisește, îi binecuvântează, îi sfătuiește și se roagă lui Dumnezeu pentru ei. Căci părintele Paisie este, deopotrivă, duhovnic iscusit atât pentru călugări, cât și pentru mireni.

În nevoința călugărească, ieroschimonahul Paisie Olaru este tipul sihastrului consacrat, care nu poate renunța ușor la liniște, la viața retrasă de schit, la chilia lui modestă, de lemn, așezată

în mijlocul naturii sau la margine de codru. În schimb, viața de obște din marile mănăstiri, cu călugări mulți, cu program impus, cu zgomot și griji de tot felul, îi este mai greu accesibilă.

În duhovnicie, Sfinția Sa are o mare experiență a vieții interioare. Evită mulțimea, unde mai greu poate da roade profunde și de durată. Individual însă, prin Taina Spovedaniei, lucrează mult, cu ajutorul Duhului Sfânt. Aici, ca în fața tronului ceresc de judecată, se roagă, întreabă, ascultă, trezește sufletul, deșteaptă conștiința omului, pune leac potrivit pe rană, dă speranță și tămăduiește. Întâi începe de la rugăciune și spovedanie, apoi adaugă untdelemnul cuvântului. Părintele Paisie este un duhovnic al inimii. El se adresează mai mult inimii decât minții. Se smerește el cel dintâi, și chiar lăcrimează, ca să-i convingă și pe fiii săi sufletești să se smerească și să-și plângă păcatele.

Cu puține cuvinte, părintele Paisie reușește să ridice moralul oricărui suflet care bate în ușa chiliei sale, îl izbăvește de deznădejde și îi promite iertarea și raiul. Pentru marea sa dragoste și milă către toți, sfinția sa nu înfruntă niciodată, nu mustră cu asprime, nu ridică tonul, ci folosește cuvântul cu multă măiestrie, ca un medicament rar pe rana deschisă. Părintele Paisie este un duhovnic prețios pentru zilele noastre. El reușește să câștige mai multe suflete pentru Hristos decât alții fiindcă stăruie mai mult, fiindcă lucrează mai profund sufletul omului, fiindcă iubește mai mult și se adresează direct inimii. El își începe deodată dialogul cu Dumnezeu și cu omul prin rugăciune și cuvânt, prin spovedanie, dezlegare, sfătuire și canon. Dialogul cu sfinția sa este un dialog emoțional, al inimii, al bucuriei și al lacrimilor. Un dialog aproape harismatic, al încrederii și speranței de mântuire.

Părintele Paisie nu vorbește aproape deloc despre iad. În schimb, despre rai și fericirea drepților le vorbește permanent